

נתינת שלום או "יישר כחך" למי שעובר עבירה

1. תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת שביעית פרק ד הלכה ג

מתני' חוכרין גירין מן העכו"ם בשביעית אבל לא מישראל ומחזיקים ידי עכו"ם בשביעית אבל לא ע"י ישראל ושואלין בשלומן מפני דרכי שלום: גמ' רבי חייא רבי אימי חד אמר **חרש בה טבאות** ואנא נסב לה מנך בתר שמיטתא וחרנא אמר **אישר** מ"ד חרוש בה טבאות ואנא נסב לה מינך בתר שמיטתא מהו שואלין בשלומן אישר מ"ד אישר מהו שואלין בשלומן **בשלום ישראל שלום עליכם**

דלמא רבי חנינא בר פפא ורבי שמואל בר נחמן עברון על חד מחורשי שביעית אמר ליה רבי שמואל בר נחמן **אישר** א"ל רבי חנינא בר פפא לא כן אולפן רבי [התילים קטט ח] ולא אמרו העוברים מכאן שאסור לומר לחורשי שביעית אישר א"ל לקרות אתה יודע לדרוש אין אתה יודע ולא אמרו העוברים אלו עובדי כוכבים שהן עוברין מן העולם ולא אמרו לישראל ברכת ה' עליכם מה ישראל אומרים ברכנו אתכם בשם ה' לא דייכם כל הברכות הבאות לעולם בשבילנו ואין אתם אומרים לנו בואו וטלו לכם מן הברכות הללו ולא עוד אלא שאתם מגלגלין עלינו פיסים וזימיות גולגליות וארנוניות הורה רבי אימי לרדות עמו:

שואלין בשלומן (ישראלים החשודים)	מחזיקין ידי עכו"ם	
"אישר"	"חריש בה טבעות"	מ"ד #1
"בשלום ישראל שלום עליכם"	"אישר"	מ"ד #2

2. תלמוד בבלי מסכת גיטין דף סב עמוד א

מחזיקין ידי עכו"ם בשביעית. מחזיקין? והאמר רב דימי בר שינא משמיה דרב: אין עודרין עם העכו"ם בשביעית, ואין כופלין שלום לעובד כוכבים! לא צריכא, למימרא להו אחזוקו בעלמא, כי הא דרב יהודה אמר להו אחזוקו, רב ששת אמר להו אשרתא... ושואלין בשלומן. השתא אחזוקי מחזקינן, **שואלין בשלומן מיבעיא?** אמר רב ייבא: לא נצרכא אלא ליום חגם; דתניא: לא יכנס אדם לביתו של עובד כוכבים ביום חגו ויתן לו שלום, מצאו בשוק, נותן לו בשפה רפה ובכובד ראש.

3. ידיד נפש שביעית פרק ד

ושואל מאן דאמר האמורא שאומר, שאומרים לגוי חרוש בה טבאות ואנא נסב לה מינך בתר שמיטתא יסביר לך מהו שואלין בשלומן, אישר מה שראינו במשנה שואלים בשלומם, הכוונה שאומרים לו יישר כוחך. אלא מ"ד אישר אם לחזק ידיהם הכוונה לומר להם יישר כוחך מהו מה הכוונה שואלין בשלומן? ועונה בשלום ישראֵל **אם רואה ישראל חורש בשביעית, אף על פי שעובר עבירה אומר לו שלום עליכם מפני דרכי שלום.**

4. ר"ש מסכת שביעית פרק ד

וסוגיא דהניזוקין (דף סב א) כמאן דאמר אישר לא צריכה למימר להו אחזוקי בעלמא והתם פריך השתא אחזוקי מחזקינן להו שואלין בשלומן מיבעיא **ולא משני כדמשני בירושלמי** (שם) שואלין בשלום ישראל החשודים על השביעית אלא משני רבינא לא נצרכא אלא ליום חגם דתניא לא יכנס אדם לביתו של נכרי ביום חגו ויתן לו שלום מצאו בשוק נותן לו שלום בשפה רפה ובכובד ראש:

5. רש"ס על שביעית ד:ג

ושואלין בשלומן. משמע גמ' דלישראל חשידין קאי ומפ' גמ' בשלמא למ"ד חרוש טבות שואלין בשלומן היינו אישר אלא למ"ד אישר מאי שואלין בשלומן? ומשני דאשמועינן כשלום ישראל ואישראל החשודין קאי דשואלין בשלומן כשלום ישראל ככשרים דהיינו שלום עליכם והיינו שלא בשעת עבירה

6. שיירי קרבן מסכת גיטין פרק ה

מיהו בהא ודאי פליג הבבלי דרישא מוקי לה כמ"ד ומחזיקין היינו יישר וסיפא מוקי לה בעכו"ם ביום אידם אבל לישראל עבריינן אין אומרים שלום ולא שייך ביה דרכי שלום כדכתיב אין שלום אמר ה' לרשעים אלא במקיימי תורה כתיב שלום על ישראל:

7. תפארת ישראל - הלכתא גבירתא מסכת שביעית פרק ד

ג עובד כוכבים שחרש שדהו בשביעית. מותר לישראל לחכרו אז ממנו לזרעו בח'. אבל מישראל שחרשה אסור לחכרו לזרעה בח'. וכ"כ ישראל שרואה עובד כוכבים שחורש או זורע שדהו בשביעית מותר לברכו בהצלחה. ומותר גם לברכו ביום חגו. **וכל זה אסור בישראל עברייני:**

8. תוספות מסכת גיטין דף סב עמוד א

אשרתא - בירושלמי איכא למאן דאמר דהיינו חרש בה טבאות ולבתר שמיטה נסיבא לה מינך ולישראל אמרינן יישר ואיכא למ"ד דלעכו"ם אמר יישר ולישראל שלום עליכם משמע דלכ"ע לעכו"ם אסור לומר שלום עליך ודלא כש"ס שלנו הכא דלא אסרינן לעובד כוכבים אלא כפילת שלום ונראה דלפי' הירושלמי דמחזיקים ידי נכרים בשביעית ושואלים בשלומם חזא מילתא היא שאומר לו חרש בה טבאות.

9. פני משה מסכת גיטין פרק ה

שלום עליכם. אבל לגוי ס"ל דאסור לשאול בשמו של הקדוש ברוך הוא ולאידך מ"ד דמחזיקין הוא איישר סבירא ליה דשאלת שלום לגוי נמי שלום עליכם הוא:

10. עלי תמר שביעית פרק ד

א"ל רשב"נ אישר. דעתו של רשב"נ הוא דעתו של רבי ור"ז בירושלמי תענית רפ"ג שהחשודים על השביעית בזה"ז שהן מדרבנן המורים היתר לעצמם בגלל כובד הפרנסה ועול המיסים ואינם יכולים לעמוד בנסיון אין לראותם כעבריינים סתם ומותר לברכם ולהתפלל בשביעית שירדו גשמים כדי שיראו ברכה בעמלם עיין שם. והיא גם דעתם של ר"ח בר זרנוקא ור"ש בן יהוצדק בסנהדרין כ"ו, ומפני כן למדו זכות על חורשי שביעית אף בדרכים רחוקים מן ההגיון שלא נתקבלו על דעתו של רשב"ל עד שקרא גם להם חשודים על שביעית וקשר של רשעים עיין שם.

11. עלי תמר שביעית פרק ד הלכה ג

והוא דורש הפסוק במובן שהשלטון הרומי עושה באכזריותו עבירה משולשת, א) שאינם אומרים להחורשים והזורעים הישראלים ברכת ה' עליכם להחזיק ידי העובדים בעבודת האדמה מתוך חובה מוסרית חברתית, ואם היו אומרים כן בכוונה טובה הרי מחוייבין לומר אמן כמ"ש בברכות סוף פ"ח אם ברכך גוי ענה אחריו אמן שנאמר ברוך תהיה מכל העמים. ב) הרי כל הברכות הבאות לעולם בשדה וכרם הוא בשביל ישראל והם גזלו אדמת ישראל ולוקחים להם יבולה ולא נותנים לפחות חלק מברכת היבול לישראל שהם הבעלים של אדמת א"י. ג) מוסיפים פשע על רשעותם שלא די להם שגזלו יבול האדמה שהם של ישראל אלא שמוסיפים גזילה על גזילה שמגלגלים ארנוניות שונות ועד כדי כך שכתבו התוס' בסנהדרין כ"ו בפירוש הירושלמי לעיל ברם הכא המלכות אונסת, שמפני כן התירו לחרוש ולזרוע בשביעית משום ארנוניות דהם איסורי תורה ולא יכולים להתיר משום חסרון ממון, וכתבו התוס' דפקוח הנפש היה כאן ששואל להם המלך מס ואין להם ממה לפרוע והמלכות הרשעה היתה אונסת ע"י תפיסה בכלא והם מתים בתפיסה. על המלכות הרשעה זו נאמר הגזלת וגם רצחת ולפיכך לא רק שחרשו וזרעו בהיתר אלא שקיימו בזה מצוה גדולה של פקו"נ ופשיטא שאומרים אישר על מצוה גדולה כזו שמסרו נפשם על החזקת הישוב בא"י ועל קיום העם ולא הגרו לחו"ל, ואנו מבינים היום היטב עד כמה היה צודק רשב"נ שאמר להם אישר בשעתו וברכת העם כולו היום אישר לאלו גבורי כח עושי דברו שבזכותם קמה לתחיה מדינת ישראל על אדמתו ונזכה עוד להתנחל בא"י השלימה עפ"י גבולות התורה אמן.

12. מגן אברהם סימן שמז

דרך ארץ לומר לאדם שעוסק במלאכה תצלח מלאכתך (שבת ד' פ"ט) ואפי' לעכו"ם אבל מי שעוסק במלאכת איסור אסור לו' לו כך (גיטין ספ"ה):